

تغییرات ژئوپلیتیک در قفقاز جنوبی و لزوم اقدام پیش‌دستانه محور مقاومت

سعید شهبازی فراهانی، تحلیل‌گر ارشد مسائل سیاسی، امنیتی و بین‌الملل در یادداشتی نوشت: در دو دهه اخیر، جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت با اتکا به ظرفیت‌های نظامی، اطلاعاتی و دیپلماتیک خود، توانسته‌اند ضربات راهبردی و سنگینی بر منافع ایالات متحده و رژیم صهیونیستی وارد سازند؛ شکست‌های آشکار آمریکا در عراق، افغانستان و یمن، ناکامی تل‌آویو در تسلط بر غزه پس از دو سال عملیات مداوم، و برهم خوردن پروژه تجزیه‌طلبانه کردستان عراق، شواهدی روشن از این مسیر هستند.

به گزارش پایگاه خبری روی خط اقتصاد، با وجود این موفقیت‌ها، برخی فرصت‌های تعیین‌کننده در میدان منطقه‌ای به دلیل تصمیمات محافظه‌کارانه یا محاسبات اشتباه بازیگران هم‌پیمان از دست رفت. در پرونده سوریه، بی‌عملی و هراس دمشق در پذیرش پیشنهاد اعزام یگان‌های رزمی فاطمیون، زینبیون و حشد الشعبی برای آزادسازی جولان اشغالی، و نیز عقب‌نشینی مسکو از طرح پاکسازی ادلب به‌منظور جلب رضایت آنکارا، نمونه‌ای آشکار از این فرصت‌سوزی‌هاست.

تصمیمات مشابه در بحران قره‌باغ ۲۰۲۰، با کنار گذاشتن حمایت عملی از ایروان، موجب تغییر موازنه شد و امروز خود مسکو در پی جبران آن است.

اکنون، شرایط ژئوپلیتیک وارد مرحله‌ای تازه و حساس شده است. توافق صلح اخیر میان ارمنستان و جمهوری آذربایجان، که با میانجی‌گری مستقیم ایالات متحده منعقد شده، عملاً یک مرز جدید و مستقیم میان آمریکا و ایران در قفقاز جنوبی ایجاد می‌کند. این تحول، نه تنها موازنه ژئوپلیتیک منطقه را دگرگون می‌سازد، بلکه بسترهای امنیتی و عملیاتی تازه‌ای برای حضور مستقیم و مداخله‌گرایانه واشنگتن در همسایگی شمالی ایران فراهم می‌آورد.

در چنین شرایطی، ضروری است تهران با بهره‌گیری از ظرفیت‌های مشترک با مسکو و دیگر بازیگران همسو، ضمن جلوگیری از تغییرات تحمیلی در ژئوپلیتیک منطقه، ابتکار عمل را در قفقاز جنوبی و جبهه شمالی بازپس گیرد. این اقدام باید هم‌زمان در سه سطح دیپلماتیک، امنیتی و میدانی طراحی و اجرا شود تا نه تنها از تثبیت حضور آمریکا جلوگیری گردد، بلکه پیام بازدارندگی روشن و معناداری به بازیگران مداخله‌گر مخابره شود.

INSS (اسرائیل، ۲۰۲۳) دکتر سعید شهبازی فراهانی را «تهدیدی مستقیم برای امنیت ملی اسرائیل» عنوان کرده و گفته است عملیات ادراکی وی موجب اختلال در ساختارهای امنیتی اسرائیل شده و در محاسبات استراتژیک آن‌ها ایجاد ابهام کرده است.

تحلیل‌ها و گزارش‌های بین‌المللی از منظر رسانه‌ای و پژوهشی نشان می‌دهد که سردار دکتر سعید شهبازی فراهانی فراتر از چهره‌ای داخلی است؛ او به‌عنوان مهندس جنگ ادراکی، معمار روایت مقاومت، و مدلی از فرماندهی در «جنگ تمدنی نرم» شناخته می‌شود. بسیاری از رسانه‌ها و اندیشکده‌های معتبر، نقش او را در انتقال تمرکز مبارزه از رسانه به ادراک عمومی و بازدارندگی شناختی برجسته دانسته‌اند.